

СУЧАСНИЙ СТАН ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ЛІКЕРО-ГОРІЛЧАНОЇ ГАЛУЗІ

Податкова політика є цілісною системою взаємозалежних елементів, що взаємодіють між собою та навколишнім середовищем, мають функціональне призначення й цілі, що підпорядковані загальній меті формування та реалізації податкової політики.

Акцизна політика є специфічною складовою загальнодержавної системи державного регулювання, особливістю якої є наявність спеціального законодавства, що регулює порядок застосування окремих процедур державного контролю за виробництвом та обігом підакцизних товарів.

Акцизний податок в Україні, як і в більшості країн світу, залишається одним з найбільш ефективних податків з фіскальної точки зору. Незважаючи на те, що його застосування в Україні має понад двадцятирічну історію і на сьогодні найбільш актуальними залишаються питання визначення оптимального рівня акцизного оподаткування, зниження рівня тінізації ринку підакцизних товарів, підвищення ефективності його використання у регулюванні якісних та кількісних параметрів вказаного ринку.[1]

З прийняттям Кодексу надходження акцизного податку в 2011 році зросли до рівня 33,9 млрд. грн, що на 19,8 % більше показника 2010 року. У 2013 році надходження акцизного податку становили 36,7 млрд грн, що на 4,6% менше показника 2012 року. В 2013 році надходження акцизного податку з великих платників податків становили 60,9 % загальних надходжень податку до бюджету.[2]

Продукція підприємств лікєро-горілчаної галузі підпадає під дію акцизного податку. Ринок лікєро-горілчаної продукції України визнаний одним з самих динамічних в світі. З десяти найбільших світових виробників алкоголю - п'ять українських. Продукція найбільших гравців лікєро-горілчаного ринку України експортується більш ніж в 50 країн світу.

Основними чинниками, які спричиняють зміни на ринку алкогольної продукції, залишаються підвищення ставок акцизного податку та збільшення рівня мінімальних цін на алкогольні напої. Так, протягом 2012–2014 рр. середня роздрібна ціна на горілку зросла на 31,7%, зокрема, у листопаді проти червня – на 21,4% – до 85,18 грн. за 1 л Внаслідок підвищення з 1 березня 2014 р. ставки акцизного податку на 14,0%, а з 1 липня ще на 25,0% – до 70,53 грн. за 1 л 100% спирту. При цьому мінімальна роздрібна ціна на горілку була збільшена на 15,9% – до 69,8 грн. за 1 л, а з 1 серпня ще на 14,3% – до 79,8 грн. за 1 л [3].

За рахунок акцизного податку, сплаченого підприємствами Сумської області до загального фонду Державного бюджету у 2013 році надійшло

20053,05 тис.грн., що менше, ніж за минулий рік на 11481,64 тис.грн., або на 37,5 %. Бюджетні призначення забезпечені на 86,1 %.

У структурі надходжень акцизного податку до Державного бюджету за 2013 рік займають надходження від: лікєро-горілочної продукції - 72,8 %.; пива - 22,9 %; виноробної продукції - 4,3 %. Надходження акцизного податку у порівнянні з відповідним періодом минулого року зменшилися на 12,02 млн. грн., або на 37 %. Обсяг отриманих пільг з акцизного податку зменшився порівняно з минулим роком на 67%.

З загальної суми надходжень податків і зборів до Державного бюджету у 2014 році акцизний податок становив 2,8%. [4]

Одним із найбільш актуальних питань реформування системи акцизного оподаткування в Україні протягом усієї новітньої історії залишається визначення оптимальних ставок акцизного податку. Зростання ставок оподаткування, як правило, здійснюється для досягнення короткострокових фіскальних ефектів без оцінки зростання рівня опосередкованого податкового навантаження на виробників(імпортерів) товарів підакцизної групи.

Одним із найбільш ефективних інструментів збільшення акцизної складової в ціні реалізації підакцизних товарів є використання «податкового ескалатора». Вказаний механізм щорічного зростання рівня акцизного оподаткування найбільш успішно застосовується у Великобританії. Застосування даного механізму передбачає збільшення ставок акцизного податку на встановлену величину додатково до рівня інфляції. Реалізація такого механізму дозволила збільшити акцизну складову в ціні реалізації пива на 40 %, починаючи з 2008 року[5]. Однак використання такого механізму в 2014 році було зупинено через надмірне зростання опосередкованого податкового навантаження.

У свою чергу, використання автоматичного податкового ескалатора в механізмі акцизного оподаткування виноробної та лікєро-горілочної продукції передбачало щорічне збільшення ставок на 2 % вище рівня інфляції протягом 2008–2013 рр.

У частині оподаткування виноробної продукції диференціація ставок повинна бути здійснена залежно від виду такої продукції, а також способу її виробництва. Реалізація такої пропозиції дозволить стимулювати виробництво в Україні якісної виноробної продукції, забезпечити використання в кріпленні вин натурального виноградного спирту, а не етилового ректифікату; досягти суттєвого наближення національних стандартів виробництва вин до норм ЄС; усунути перекося в оподаткуванні акцизним податком товарів-замінників.

Проведене дослідження дозволяє говорити, що проблематика формування та реалізації податкової політики залишається на сьогодні в Україні однією з найбільш актуальних, зважаючи на наявний фіскальний та регулюючий потенціал акцизного оподаткування. Зміни у системі державного регулювання діяльності у лікєро-горілочній галузі України необхідні і мають надзвичайно важливе значення для вирішення проблем, які гальмують її соціально-економічний розвиток.

Реалізація збалансованої акцизної політики сприятиме формуванню достатнього рівня податкових надходжень; усуненню диспропорції у виконанні акцизним податком фіскальної та регулюючої функції; формуванню прийнятних якісних та кількісних параметрів розвитку ринку підакцизних товарів, виходячи з обраних стратегічних пріоритетів державного регулювання даного ринку.

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми теорії та практики оподаткування: монографія/ [за ред. Новицького А. М., Лисенка В. В., Швабія К. І.] ; Нац. унів-т ДПС України. – Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2013. – 556 с.
2. Коротун В. І. Тактика та стратегія реалізації акцизної політики в Україні/ В. І. Коротун// Малий і середній бізнес(право, економіка, держава). – 2013. – №3 (55).– С. 180–186.
3. Ринок спирту та алкогольних напоїв (аналітика Міністерства економіки) // Економічна правда.– 2014[Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://eimg.pravda.com/files/7/f7fa0f81-----pd>
4. Звіт про виконання Плану основних питань економічної та контрольної роботи Державної податкової служби у Сумській області. sumy.sfs.gov.ua/data/material/000/130/186572/2014Sumi.pdf...
5. Сучасні тенденції на ринку алкогольних напоїв: [аналітична записка] ; ДУ „Інститут економіки та прогнозування НАН України”. – К. – 38 с.